ਸੁਰੇਸ਼ ਥਿੱਪਾ ਸ਼ੈੱਟੀ

ਬਨਾਮ

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜ

(2010 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1541)
ਜੁਲਾਈ 26, 2023

[ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ ਅਤੇ ਅਹਾਨਸੁਦੀਨ ਅਮਨੁੱਲਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਮੁੱਦਾ: ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ (A4 ਅਤੇ A2) ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302, ਸ.120B, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਉਚਿਤ ਸੀ।

ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਜਸਟਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ – ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਬਾਰੇ ਉਚਿਤ ਸੰਦੇਹ – ਦੋਸ਼ੀਵਾਦੀ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ:

ਫੈਸਲਾ: ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪਰਯਾਪਤ ਸਮੱਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਬਾਰੇ ਉਚਿਤ ਸੰਦੇਹ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ – ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ PW1, PW2 ਅਤੇ PW7 ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰਾਖ਼ ਕੱਢੇ ਹਨ – ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ A1 ਅਤੇ A7 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਰਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਸਟਰਮਾਈਂਡ ਹਨ, ਉਚਿਤ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ – ਬੇਸ਼ੱਕ, ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ (1) ਮ੍ਰਿਤਕ; (2) PW1; (3) ਹਮਲਾਵਰ/ਸ਼ੂਟਰ, ਜੋ ਫਰਾਰ ਹੈ; ਅਤੇ (4) A3 – ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਯਾਨੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਿੱਧੇ/ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋਸ਼ੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਨੂਰ ਮੁਹੰਮਦ ਮੁਹੰਮਦ ਯੂਸਫ ਮੋਮਿਨ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ [1971] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 119 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਪਲਟਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਚਿਤ ਸੰਦੇਹ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ – ਅਪੀਲਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ – ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਸਕਰਣ ਬਾਰੇ ਉਚਿਤ ਸੰਦੇਹ:

ਫੈਸਲਾ: ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਵੱਲ ਝੁਕਣਾ ਹੈ, ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਸਕਰਣ ਬਾਰੇ ਉਚਿਤ ਸੰਦੇਹ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਨਿਆਂਕੀ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਚਾਅ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਝੁਕੇਗੀ – ਜਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ ਸਿਰਫ ਉਚਿਤ ਸੰਦੇਹ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਮਾਸੂਮ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ ਉਚਿਤ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਖਾਲੀ ਰਸਮੀ ਨਹੀਂ ਹਨ – ਬਲਕਿ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 21 ਅਤੇ 14 ਨੂੰ ਟਰੇਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ – ਮਾਸੂਮ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕ ਹੈ।

ਫਿਰੋਜ਼ੁੱਦੀਨ ਬਸ਼ੀਰੁੱਦੀਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ (2001) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 596 – ਫੈਸਲਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ।

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਗੋਪਾਲ (1988) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 302 : [1988] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 391; ਸਾਨਿਆ ਦੁਬੇ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 610; ਨਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ (2004) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 699 : [2004] 3

ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1148; ਰਾਜੇਂਦਰਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਾਨੀਤਸਿੰਘ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ (2005) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 294 : [2005] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 645 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਨੂਰ ਮੁਹੰਮਦ ਮੁਹੰਮਦ ਯੂਸੁਫ ਮੋਮਿਨ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1971 ਐਸ.ਸੀ. 885 : [1971] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 119; ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਧਾਰਕੋ (2004) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 308 : [2004] 5 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 780 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੌਫਿਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਟੇਟਸ, 156 ਯੂ.ਐਸ. 432 (1895) – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਤਮਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1541 ਦਾ 2010.

ਬੰਬਈ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 05.11.2009 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਸੀਆਰਐਲਏ ਨੰਬਰ 50 ਦਾ 2003.

ਨਾਲ

ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2346 ਦਾ 2011.

ਵਿਨੇ ਨਵਰੇ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪੀ. ਆਰ. ਰਾਜਹਾਂਸ, ਅਮਰਨਾਥ ਗੁਪਤਾ, ਜੈਅੰਤ ਕੁਮਾਰ, ਜਨਮੇਜੈ ਵਰਮਾ, ਮਿਸ ਹਾਰਦਿਕਾ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਰੁਣ, ਡਾ. ਸੁਸ਼ੀਲ ਬਲਵਾਡਾ, ਕੌਸ਼ਲ ਯਾਦਵ, ਨਮਦਲ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸ੍ਰੀਕੋਹ ਨੱਥ ਮੱਥ, ਮਿਸ ਰੀਨਾ ਰਾਓ, ਕਸ਼ਯਪ ਕੁਮਾਰ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ.

ਰਾਹੁਲ ਚਿਤਨਿਸ, ਸਿੱਧਾਰਥ ਧਰਮਾਧਿਕਾਰੀ, ਆਦਿਤਯ ਅਨਿਰੁਧ ਪਾਂਡੇ, ਭਾਰਤ ਬਾਗਲਾ, ਸੌਰਵ ਸਿੰਘ, ਆਦਿਤਯ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ.

ਅਹਸਾ ਨੁੱਦੀਨ ਅਮਾਨੁੱਲਾਹ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.

ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ।

2. ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ 05.11.2009 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਸਾਂਝੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ (ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਥੇ "ਚੁਣੌਤੀ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਖਿਲਾਫ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਬੰਬਈ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜੁੜੀਸ਼ੀਅਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਨੰਬਰ 50 ਦਾ 2003 (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 4/44 – ਸੁਰੇਸ਼ ਥਿੱਪਾ ਸ਼ੈੱਟੀ) ਅਤੇ 522 ਦਾ 2003 (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2/A2 – ਸਾਧੂਵਾ ਸੀਨਾ ਸਿਆਲਾਨੀ) ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਆਦੇਸ਼(s) ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਜੋ ਕਿ 4 ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਯਾਨੀ ਕਿ A1, A5, A6 ਅਤੇ A7 (ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 496 ਦਾ 2003) ਦੀ ਬਰੀਕਰਨ ਖਿਲਾਫ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 86 ਦਾ 2003 ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3/A3 (ਗਣੇਸ਼ ਉਰਫ ਅੰਨੂ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਸ਼ੈੱਟੀ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਿਆ), ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਤੱਥਾਕਥਿਤ ਪ੍ਰਿਜ਼ਮ:

3. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵੇਰਵੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

3.1 ਅਭਿਯੋਗ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ A1, A2 ਅਤੇ A7 23.09.1994 ਤੋਂ 29.09.1994 ਤੱਕ ਕੋਲਾਬਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੌਕਅੱਪ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਅਭਿਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ 23.09.1994 ਤੋਂ 12.05.1995 ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਦਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ (ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਥੇ "ਮ੍ਰਿਤਕ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼

ਰਚੀ।

3.2 12.05.1995 ਇੱਕ ਭਾਗਿਆਨਕ ਦਿਨ ਬਣ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਸ਼ਾਰਦਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਹਨ, ਨੂੰ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਦਫਤਰ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਹਾਈਵੇਅ, ਨੇੜੇ ਰੀਜਨਲ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦਫਤਰ, ਘਾਟਕੋਪਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਪੰਜ ਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਉਹ ਮਿਲ ਕੇ ਵਪਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਕਤ ਸ਼ਾਰਦਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਭਿਯੋਗ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ A1 ਅਤੇ A7, ਜੋ ਅਸਲ ਭਰਾ ਹਨ, ਸੈਰੋਜ ਪੈਟਰੋ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਪਾਰ ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਵਪਾਰਕ ਪ੍ਰਤੀਦਵੰਦਵੀਤਾ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਕੇ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚੀ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਚੈਂਬੂਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਥਿਨਰ ਅਤੇ ਸੌਲਵੈਂਟਸ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਦੇ ਸਨ।

3.3 PW2 ਇੱਕ ਰਿਕਸ਼ਾ-ਚਾਲਕ ਸੀ। A2 ਨੇ ਉਸਦੀ ਰਿਕਸ਼ਾ ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨੇਹਰੂ ਪੋਰਟ ਟ੍ਰੱਸਟ ਜਾਣ ਲਈ ਬੁੱਕ ਕੀਤੀ। A2 ਅਤੇ A3 ਹੋਟਲ ਗਾਰਡਨ ਆਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ PW2 ਨੂੰ ਹਾਈਵੇਅ 'ਤੇ ਰਿਕਸ਼ਾ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦਿਸ਼ਾ ਬਦਲੀ ਅਤੇ ਉਤਰ ਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਇੱਕ ਥਾਂ ਚੁਣੀ ਅਤੇ ਹੋਟਲ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ।

3.4 12.05.1995 ਨੂੰ, PW1 ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਲਗਭਗ 6 ਵਜੇ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੈਂਗਲੋਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨਵੀ ਮੁੰਬਈ ਜਾਣਗੇ। ਫਿਰ, ਦੋਵੇਂ ਮਾਰੁਤੀ 1000 ਵਾਹਨ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਲਗਭਗ 7.30 ਵਜੇ ਹੋਟਲ ਗਾਰਡਨ, ਪਨਵੇਲ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ ਪਾਰਕਿੰਗ ਲੌਟ ਵਿੱਚ ਪਾਰਕ ਕੀਤੀ। ਰਿਸੈਪਸ਼ਨਿਸਟ ਨਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਰੂਮ ਨੰਬਰ 106 ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ, ਜਿੱਥੇ A3 ਅੰਦਰ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ 'ਤੇ, A3 ਨੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਏਅਰ-ਕੰਡੀਸ਼ਨਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸੇਠਜੀ (ਜਿਸ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਿਲਣ ਆਇਆ ਸੀ) ਹੋਟਲ ਵੈਲਕਮ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, A3 ਨੇ ਸੇਠਜੀ ਨਾਲ ਟੈਲੀਫੋਨ/ਇੰਟਰਕਾਮ ਰਾਹੀਂ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਸਫਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ।

3.5 ਫਿਰ, A3 ਸੇਠਜੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਗਿਆ। ਲਗਭਗ 5 ਮਿੰਟਾਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਅਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੇਠਜੀ ਨੂੰ ਹੋਟਲ ਗਾਰਡਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਮੀਦ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਮਲਾਵਰ/ਸ਼ੂਟਰ, ਜੋ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਇਆ ਅਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੇਠਜੀ ਫਾਰਮਹਾਉਸ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। 4 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੁਤੀ 1000 ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹ ਗਏ,

(1) ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ; (2) ਪੀਡਬਲਯੂ1; (3) ਹਮਲਾਵਰ/ਗੋਲੀਬਾਜ, ਅਤੇ (4) ਏ3, ਅਤੇ ਫਾਰਮਹਾਉਸ ਵੱਲ ਗਏ। ਏ3 ਅਤੇ ਗੋਲੀਬਾਜ/ਹਮਲਾਵਰ ਨੇ ਕਾਰ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੇ ਰੁਕਵਾਇਆ, ਬਾਹਰ ਆਏ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਏ3 ਅਤੇ ਹਮਲਾਵਰ/ਗੋਲੀਬਾਜ ਮੁੜ ਕੇ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਗੋਲੀਬਾਜ/ਹਮਲਾਵਰ ਨੇ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ।

3.6 ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਏ2 ਨੇ, ਪਾਸੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਨਵੇਲ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਟ੍ਰੈਵਲ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਮਾਰੁਤੀ ਵੈਨ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾ ਲਈ ਸੀ। ਹੋਰ, ਕਿ ਏ4, ਏ3 ਅਤੇ ਏ2 ਪੀਡਬਲਯੂ7 ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਮਾਰੁਤੀ ਵੈਨ ਵਿੱਚ ਹੋਟਲ ਗਾਰਡਨ ਗਏ।

3.7 ਏ4, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਰਿਕਸ਼ਾ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ3 (ਰੰਜਨ ਸ਼ੰਕਰ ਬਹਿਰਾ, ਹੋਟਲ ਦਾ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨਿਸਟ) ਨੇ ਏ4 ਨੂੰ ਹੋਟਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਏ3 ਅਤੇ ਏ2 ਨਾਲ ਪਛਾਣਿਆ ਹੈ।

3.8 ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ, ਅਰਥਾਤ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 132/1995, ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ 13.05.1995 ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਏ 10 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ - 3 ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 7 ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਰਣੀਬੱਧ ਸੰਖੇਪ 27.11.2002 ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ:

ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਰੀਡ ਵਿਦ

ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਅਧੀਨ
ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ

ਸਖਤ ਕੈਦ ਉਮਰ ਭਰ ਲਈ ਅਤੇ ਆਈ.ਐਨ.ਆਰ. 50,000 ਜੁਰਮਾਨਾ
(ਡਿਫਾਲਟ ਵਿੱਚ 1 ਸਾਲ ਆਰ.ਆਈ.)2

A2

ਧਾਰਾ 120-ਬੀ, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ

5 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਆਰ.ਆਈ. ਅਤੇ ਆਈ.ਐਨ.ਆਰ. 50,000
ਜੁਰਮਾਨਾ (ਡਿਫਾਲਟ ਵਿੱਚ 1 ਸਾਲ ਆਰ.ਆਈ.)3

A2

ਧਾਰਾ 302 ਰੀਡ ਵਿਦ
ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ
(ਜੁਰਮਾਨਾ 1 ਸਾਲ ਆਰ.ਆਈ. ਵਿੱਚ ਡਿਫਾਲਟ)

ਜੁਰਮਾਨਾ ਉਮਰ ਭਰ ਲਈ ਅਤੇ ਆਈ.ਐਨ.ਆਰ. 50,000
ਜੁਰਮਾਨਾ (ਡਿਫਾਲਟ ਵਿੱਚ 1 ਸਾਲ ਆਰ.ਆਈ.)

4. ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 27.11.2002 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਏ4 ਅਤੇ ਏ2), ਏ3 ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਏ3 ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਇੱਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵੇ:

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ (A4 ਅਤੇ A2) ਉਹ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਏ ਜਿਥੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੇਵਲ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਸਿਦਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਹੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਲਸਿਲਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ A1 ਅਤੇ A7 ਸਨ, ਜੋ ਭਰਾ ਸਨ, ਅਤੇ ਜੋ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਵੈਰ ਵਿੱਚ ਸਨ ਨੇ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੋਰ/ਬਾਕੀ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਉੱਤੇ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਚਾਚੇ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਾਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੋ ਦੋਸ਼ੀ ਜੋ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਇਕ ਸੇਠੀ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਲਈ ਲੈ ਗਏ, ਜਿਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵਪਾਰਕ ਸੌਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੋ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/PW1 (ਚੰਦਰਭਾਨ ਸਿੰਘ ਸਿਰਨਾਥ ਸਿੰਘ) ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ (ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤਾ), ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇਗੀ।

6. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਜਗਾਉਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਭਰਤਭਾਈ ਸਿਨਹਾ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਸਾਲਾ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਤੱਕ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ

ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਾਧਾਰਣ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਵਹਾਰ ਖਿਲਾਫ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਤਨਾ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਛੱਡ ਦੇਵੇ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਜੋਖਮ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗੰਭੀਰ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧ(s) ਲਈ।

7. ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਬੰਧ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਥਿਊਰੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕਥਿਤ ਮੁੱਖ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਕਤਲ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਲਈ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਮੋਟੀਵ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਬੂਤ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ PW7 (ਸ਼ਿਵਸ਼ੰਕਰ ਮੋਗਲਾਲ ਤਿਵਾਰੀ) ਦਾ ਘਟਨਾ ਦੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸੰਭਵ ਹੈ।

8. PW7 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੂਚਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਘਟਨਾ ਰਾਤ 8:15 ਵਜੇ ਵਾਪਰੀ, ਅਤੇ ਉਹ 150 ਫੁੱਟ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਵੇਰਵਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਮੰਨਣਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਥਿਆਰ ਦਾ ਨਾ ਮਿਲਣਾ ਜਾਂ PW1 ਦੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਨਾ ਹੋਣਾ ਜੋ ਕਿ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਗਰਦਨ ਉਸ ਦੇ ਖੰਭੇ 'ਤੇ ਝੁਕ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਗਵਾਹ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਕਹਾਣੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਉਹ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ ਗੜ੍ਹੀ ਗਈ ਹੈ।

9. A2 ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਲਿਆ ਕਿ A2 ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਅਤੇ ਫਿਕਸਡ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਤੋਂ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਉਸ ਪੈਸੇ ਨੂੰ A1 ਅਤੇ A7 ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਟੀਵ ਨਾਲ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਵਾਲੇ ਮਾਸਟਰਮਾਈਂਡ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

10. ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ A1 ਅਤੇ A7 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਥਿਤ ਪ੍ਰਤੀਦ੍ਵੰਦਵੀਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪਰੀਖਿਆ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ A1 ਅਤੇ A7 ਦੀ ਬਰੀਕਾਰੀ ਹੋਈ।

11. ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ, PW2 (ਵਿਨਾਯਕ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਸਾਵੰਤ) ਨੇ A4 ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। PW2 ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ A2 ਅਤੇ A4 ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰ/ਅਸਲ ਗੋਲੀਬਾਜ਼ ਅਜੇ ਵੀ ਫਰਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਲਈ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ PW7 ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਸੈੱਟ ਅੱਪ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, PW7 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਟਾਕੇ ਫੁੱਟਦੇ ਸੁਣੇ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸਨ ਜਦਕਿ PW1 ਦਾ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਿਆਨ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਦੋ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕੋ ਫਾਇਰਿੰਗ ਤੋਂ ਕਈ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀਆਂ, ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਹਥਿਆਰ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜੋ ਦੁਹਰਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਆਵਾਜ਼(s) ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ।

ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ:

12. ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ, ਰਾਜ (ਇਕਲੌਤਾ ਜਵਾਬਦੇਹ) ਵੱਲੋਂ ਦੋਵਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਰਾਜੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ

ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਵੀ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਟਲਾਂ ਦੇ ਰੂਮ ਸਰਵਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ/ਹੋਟਲ ਸਟਾਫ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ A2 ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ, ਜੋ ਹੋਰ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ A2 ਦੇ ਬੈਂਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਵੀ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਫਿਰੋਜ਼ੁੱਦੀਨ ਬਸ਼ੀਰੁੱਦੀਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਕੇਰਲਾ, (2001) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 596 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਗਾਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਤਰਕ ਅਤੇ ਨਿਸਕਰਸ਼:

13. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੂਰ ਮੁਹੰਮਦ ਮੁਹੰਮਦ ਯੂਸੁਫ ਮੋਮਿਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1971 ਐਸ.ਸੀ. 885 ਵਿੱਚ ਇੱਕ 3-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ 'ਆਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ'। ਨੂਰ ਮੁਹੰਮਦ ਮੁਹੰਮਦ ਯੂਸੁਫ ਦੀ ਸਾਵੱਧਾਨੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮੋਮਿਨ (ਸੁਪਰਾ), ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿਵੇਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸਦੀ ਸਹਾਇਤਾ। ਨੂਰ ਮੁਹੰਮਦ ਮੁਹੰਮਦ ਯੂਸਫ਼ ਮੋਮਿਨ (ਸੁਪਰਾ) ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨਾ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

14. ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਗੋਪਾਲ, (1988) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 302 ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ:

"25. ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਬਿਨਾ ਕਿਸੀ ਸ਼ੱਕ ਦੇ, ਇਹ ਗੂੜ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਸਬੂਤ ਦੇ ਮਾਨਕ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮਾਨਕ ਇੱਕ ਉੱਚਾ ਮਾਨਕ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਰਬਸੰਮਤ ਮਾਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ "ਸਬੂਤ" ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਭਿਆਸ ਹੈ। ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲੇਖਕ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ [ਦੇਖੋ: "ਸਬੂਤ ਦਾ ਗਣਿਤ-II: ਗ੍ਰੈਨਵਿਲ ਵਿਲੀਅਮਜ਼: ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾ ਰਿਵਿਊ, 1979, ਸਵੀਟ ਅਤੇ ਮੈਕਸਵੈਲ ਦੁਆਰਾ, ਪੰਨਾ 340 (342)]:

"ਜੇਕਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਬੂਤ ਨਿਰਭਰ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਦਾ ਗੁਣਾ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਦੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕੱਠੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਕਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਬੂਤ ਜੋ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹਨ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਨੋਦਸ਼ਾ ਨਾਲ ਮਨਾਹੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਜੂਰਰ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਦਾਅਵਾਕ੍ਰਿਤ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਚੂੰਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੀ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੀ ਭੱਜਣ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਦੋ ਸ਼ੱਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੱਠੇ ਗੁਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇੱਕ ਸਬੂਤ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਸ਼ੱਕਾਂ ਨੂੰ ਤਰਕਸੰਗਤ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਉਹ ਅਬਸਟ੍ਰੈਕਟ ਕਲਪਨਾ ਲਈ ਇੱਕ ਚਾਹਤ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਸੱਚਾਈ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਪਸੰਦ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਤਰਕਸੰਗਤ ਸ਼ੱਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਤਿ-ਭਾਵੁਕ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੱਕ ਅਸਲ ਅਤੇ ਠੋਸ ਸ਼ੱਕ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ, ਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਤੋਂ, ਉੱਠਦੇ ਹਨ, ਬਜਾਏ ਕੇਵਲ ਧੁੰਦਲੇ ਅੰਦੇਸ਼ਿਆਂ ਦੇ। ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ, ਤੁਚ੍ਛ ਜਾਂ ਕੇਵਲ ਸੰਭਵ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਪਰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਸ਼ੱਕ ਜੋ ਤਰਕ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀ ਅਕਲ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਉੱਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

26. ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪੱਧਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚਿਤ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇ। ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ

ਪੱਧਰਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਸ਼ਾਤਮਕ ਤੱਤ ਹੈ। ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸੰਭਾਵਨਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਾਂਝੀ ਸਮਝ 'ਤੇ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜੱਜ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਿਕਸ਼ਿਤ ਅੰਤਰਜਾਤ ਸੂਝ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਰੋਪੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਤੁਚਛਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਣਜਾਣ ਵੈਧਤਾ ਆਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਸਾਸਨ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

15. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਗੋਪਾਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਧਰੋਕਲੇ, (2004) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 308 ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਭਿਯੋਗ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

16. ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਫਿਰੋਜ਼ੁਦੀਨ ਬਸ਼ੀਰੁਦੀਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੇਵਲ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਤੱਥਾਕਥਿਤ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮੇਟਦਾ ਹੈ - ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੁੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਭਿਯੋਗ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਰਤਾ ਬਰੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਇੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰਭੂਤ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਫਰਕ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰੋਜ਼ੁਦੀਨ ਬਸ਼ੀਰੁਦੀਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਜੇ ਦੁਬੇ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ, 2023 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 519* ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ ਰੇਸ ਇੰਟੇਗਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ:

"18. ... ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਥਰਾ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਯੂਕਲਿਡ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣੇ; ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਅਤੇ; ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹਨ ਜੋ ਉਹ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ਼ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਪਰ ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ - ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸਾ ਜਨਰਲ ਟਰੇਡਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ, (1983) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 353 ਅਤੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਅਮਰ ਨਾਥ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, (1985) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 345 - ਜੋ ਬੀ.ਜੀ.ਐਸ. ਐਸ.ਜੀ.ਐਸ. ਸੋਮਾ ਜੇ.ਵੀ. ਬਨਾਮ ਐਨ.ਐਚ.ਪੀ.ਸੀ. ਲਿਮਿਟੇਡ, (2020) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 234, ਅਤੇ ਚਿੰਟੇਲਸ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਭਯਾਨਾ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2021) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 602 ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

17. ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪਰਯਾਪਤ ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਟਰਾਇਲ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਉਚਿਤ ਸੰਦੇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ PW1, PW2 ਅਤੇ PW7 ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰਾਖ਼ ਕੱਢੇ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਨਤੀਜਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ A1 ਅਤੇ A7 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁੱਖ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਕੋਣ, ਜੋ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਸਟਰਮਾਈਂਡ ਹਨ, ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਤਾਂ ਕੀ ਕਹਿਣਾ, ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਸੁਝਾਇਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ (1) ਮ੍ਰਿਤਕ; (2) PW1; (3) ਹਮਲਾਵਰ/ਸ਼ੂਟਰ, ਜੋ ਫਰਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ (4) A3। ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਥਾਂ ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਯਾਨੀ ਕਿ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ/ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

18. ਇੱਕ ਗੂੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਨਾਲ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਸਕਰਣ ਬਾਰੇ ਉਚਿਤ ਸੰਦੇਹ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਾਹਮਣੇ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਨਿਆਇਕ ਵਿਵੇਕ5 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਚੋਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਬਚਾਅ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਝੁਕਾਵ ਕਰੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੌਲਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ

ਖਿਲਵਾੜ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸਿਰਫ ਉਚਿਤ ਸੰਦੇਹ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਾਸੂਮ ਮੰਨਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ ਉਚਿਤ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਖਾਲੀ ਰਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਬਲਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 21 ਅਤੇ 14 ਨੂੰ ਟਰੇਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਲਟਾ ਬੋਝ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਹੋਰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮਾਸੂਮ-ਜਦ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਦੇ ਨਿਯਮ ਉੱਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ।

19. ਕੌਫਿਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟੇਡ ਸਟੇਟਸ, 156 ਯੂਐਸ 432 (1895) ਵਿੱਚ, ਯੂਨਾਈਟੇਡ ਸਟੇਟਸ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

'ਇਹ ਸਿਦਾਂਤ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਆਦਿਮ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਲਾਗੂਕਰਨ ਸਾਡੀ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੈ।'

20. ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹੀ ਸਾਡੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸਿਸਟਮ ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, (2004) 10 ਐਸਸੀਸੀ 699 ਵਿੱਚ ਕਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਣਜੀਤਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਜੀਤਸਿੰਘ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2005) 5 ਐਸਸੀਸੀ 294 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ 3-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 35 ਵਿੱਚ, ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ '...ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਲਈ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦ ਨਾ ਹੋਣ...'

21. ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬੰਧਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟਕਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਜੁਰਮਾਨਾ(ਜੁਰਮਾਨੇ) ਜਮਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਜਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਰਿਫੰਡ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate